

Prof. dr hab. Zdzisław Fedorowicz
Szkoła Główna Handlowa (emeryt)

Ekspertyza nr 207
(IP-89)

Ocena projektu budżetu państwa na 2000 rok w części 16 - Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

1. Dochody budżetowe

Planowane dochody budżetu państwa na rok 2000 w części 16 - Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, na tle wykonania dochodów w 1998 r. oraz ustawy budżetowej na 1999 r. i przewidywanego jej wykonania, zawiera tabela 1 :

Tabela 1 : Dochody Kancelarii Prezesa Rady Ministrów ¹ w tys. zł

Wyszczególnienie	1998	ustawa 1999	p. wyk. 1999	plan 2000	% 5:2	% 5:4
1	2	3	4	5	6	7
Dochody ogółem	9 223	7 440	10 923	5 397	58,5	49,4
w tym : różna działalność	8 844	7 058	10 708	5 277	59,7	49,3
administracja państwowa	379	382	215	120	31,7	55,8

Dość znaczne odchylenia planowanych na rok 2000 kwot dochodów tak od dochodów uzyskanych w 1998 r. jak i od przewidywanego ich wykonania w 1999 r. są spowodowane przede wszystkim bardzo ostrożnym planowaniem dochodów z gospodarstwa pomocniczego na poziomie 77,4 % dochodów z różnej działalności w 1998 r. i 100 % przewidywanego wykonania dochodów z różnej działalności w 1999 r. Mniejszy udział dochodów z gospodarstwa pomocniczego w dochodach z różnej działalności w 1998 r. był rezultatem osiągnięcia w tym roku wpływów z odprowadzenia nadwyżki środków obrotowych ze środka specjalnego „Legislacja” w kwocie 1 996 tys. zł ². Taka pozycja nie wystąpiła w 1999 r. i nie jest przewidywana w roku 2000, a więc dla tych dwóch lat dochody z gospodarstwa pomocniczego stanowią całość dochodów z różnej działalności w Kancelarii Prezesa R.M.

Zgodnie z wyjaśnieniami do projektu budżetu, znaczne przekroczenia planowanych dochodów z gospodarstwa pomocniczego w 1999 r. jest spowodowane dodatkową wpłatą z rozliczenia zysku z 1998 roku w kwocie 3 653 tys. zł. Gdyby takiej wpłaty nie było, z zysku gospodarstwa pomocniczego wpłynęłoby tylko 7 055 tys. zł, a więc niemal dokładnie tyle, ile zaplanowano (7 053 tys. zł) ³. Planowana na rok 2000 wpłata z zysku gospodarstwa pomocniczego ma wynieść tylko 5 277 tys. zł, to znaczy 77,1 % planu na 1999 rok i przewidywanego jego wykonania w warunkach porównywalnych, tj. bez wpłaty z rozliczenia 1998 r.

Znaczne obniżenie dochodów z gospodarstwa pomocniczego wynika z ustalenia jego planowanego zysku w 2000 r. na poziomie tylko 84,4 % przewidywanego wyniku za rok 1999 (!8 685 tys. zł wobec przewidywanych w 1999 r. 22 140 tys. zł). Pogorszenie wyników

¹ Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Projekt budżetu na 2000 rok, Warszawa, październik 1999 r., s. 9

² Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Informacja o realizacji budżetu w 1998 r., Warszawa, maj 1999 r., s. 7.

³ Trzeba zauważyć, że omawianym uzasadnieniu projektu budżetu na rok 2000 na s. 30 podana jest kwota przewidywanej wpłaty z zysku do budżetu w 1999 r. w wysokości 7 055 tys. zł, a więc z pominięciem 3 653 tys. zł z rozliczenia 1998 r., podanej na s. 9 tego dokumentu. Nie wyjaśniono przyczyny tej rozbieżności.

finansowych wynika stąd, że przy wzroście dochodów ze sprzedaży wyrobów i usług o 4,8 % w stosunku do 1999 r, wydatki gospodarstwa pomocniczego mają wzrosnąć aż o 9 % (w tym wynagrodzenia 11,2 %). Nieproporcjonalny wzrost wydatków w stosunku do dochodów w gospodarstwie pomocniczym jest tłumaczony „koniecznością przeprowadzenia niezbędnych prac remontowych w obiektach gospodarstwa”⁴. Należy uznać, że bez szczegółowego uzasadnienia plany wydatków gospodarstwa pomocniczego, jego plan finansowy i kwota wpłaty z zysku do budżetu nie powinny być akceptowane.

W dziale „Administracja państwowa” w 1999 r. przewidywane dochody stanowią tylko 56,3 % kwoty zapisanej w ustawie budżetowej. Nie osiągnięcie planowanych dochodów w tej pozycji jest tłumaczone niższą od planowanej sprzedażą zbędnych składników majątkowych.⁵ Planowane na rok 2000 dochody budżetowe w tej pozycji są jeszcze niższe od przewidywanych w 1999 r. Wynika to z dalszego obniżenia przychodów ze sprzedaży składników majątkowych wobec ograniczenia zakupu nowych na wymianę będących w eksploatacji samochodów osobowych.⁶ Takie zmniejszenie dochodów trzeba uznać za zasadne.

2. Wydatki budżetowe

Zestawienie planowanych wydatków budżetowych Kancelarii Prezesa R.M. , na tle planu na 1999 r. i przewidywanego jego wykonania, zawiera tabela 2.

Tabela 2 : Wydatki Kancelarii Prezesa Rady Ministrów⁷ w tys. zł

Wyszczególnienie	Plan 1999	Przew. wyk.1999	Plan 2000	% 4 : 2	% 4 : 3
1	2	3	4	5	6
Ogółem	80 888	93 322	85 628	105,9	91,8
w tym : różna działalność	6 450	14 880	6 640	102,9	44,6
administracja państwowa	74 432	78 436	78 981	106,1	100,7
obrona narodowa	6	6	7	116,7	116,7

W pozycji „różna działalność” (dział 89 klasyfikacji budżetowej) w przewidywanym wykonaniu wydatków w 1999 r. znajduje się nieplanowana w ustawie budżetowej kwota 8 430 tys. zł na finansowanie Biura Koordynacji Projektu Banku Światowego we Wrocławiu, którego działalność była związana z likwidacją skutków powodzi. Po odliczeniu tej kwoty przewidywane wykonanie wydatków w 1999 r. obniżyłoby się do 6 450 tys. zł, czyli pokrywałoby się z kwotą planowaną. W stosunku do tej kwoty wydatki w 2000 r. mają wzrosnąć tylko o 2,9 %, przede wszystkim w pozycjach dotacji dla Fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej (wzrost o 2%) i na działalność Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Rodziny (wzrost o 1,3 %).

W pozycji administracja państwowa (dział 91 klasyfikacji budżetowej) w przewidywanym wykonaniu budżetu w 1999 r. znalazły jednorazowe wydatki , które nie będą powtarzane w latach następnych, w kwocie 2 643 tys. zł⁸. Gdyby je wyeliminować, przewidywane wykonanie wydatków w tym dziale obniżyłoby się do kwoty 75 793 tys. zł, co stanowi 101,8 % wydatków przewidzianych w ustawie. Wydatki planowane na 2000 r. w dziale

⁴ Projekt budżetu, s. 31.

⁵ Kancelaria Prezesa R.M., projekt budżetu na 2000 r., s. 4 - 5.

⁶ Jak wyżej, s. 10.

⁷ Jak wyżej, s.11.

⁸ Jak wyżej, s. 16.

administracja państwowa stanowią 104,2 % przewidywanego wykonania wydatków w 1999 r. po dokonaniu podanej wyżej korekty i 100,7 % ich kwoty nie skorygowanej. W przekroju klasyfikacji na rozdziały wskaźniki wzrostu przekraczające średnią występują w rozdziale Jednostki centralne (102,3 %), Krajowa Szkoła Administracji Publicznej (116,5 %) i współpraca naukowo-techniczna i gospodarcza z zagranicą (129,6 %).

W wydatkach jednostek centralnych w porównaniu do 1999 r. wydatki bieżące rosną do poziomu 103,1 % (w tym wydatki osobowe 101,2 %, zakupy towarów i usług 106,5%, pozostałe 103,1 %). Wydatki osobowe rosną przy spadku zatrudnienia do poziomu 92,2% w porównaniu z rokiem 1999 na skutek wzrostu średniej płacy o 9,7 % (najwyżej w grupie „pozostałych pracowników” - 10,6 %). Można postulować, żeby wzrosty średnich płac w Kancelarii Prezesa R.M. nie odbiegały od ich wzrostu w sferze budżetowej. Wzrost zakupów towarów i usług jest bliski przewidywanemu na 2000 r. wskaźnikowi inflacji, a więc nie oznacza realnego wzrostu tych wydatków. Wydatki pozostałe także w ujęciu realnym nie rosną, a wobec tego nie ma podstawy do kwestionowania ich wysokości. Wydatki majątkowe jednostek centralnych planowane są na poziomie 93,3 % ich przewidywanego wykonania w 1999 r., z przeznaczeniem na inwestycje modernizacyjne i zakup sprzętu komputerowego, co można uznać za zasadne.

Dotacja dla Krajowej Szkoły Administracji Publicznej ma wzrosnąć o 16,7% w stosunku do poziomu z 1999 r., między innymi dlatego, że nie przewiduje się w 2000 r. środków pomocowych, a własne dochody szkoły mają być przeznaczone na zakupy inwestycyjne.

Wydatki na współpracę naukowo-techniczną i gospodarczą z zagranicą obejmują wyłącznie koszty wyjazdów służbowych kierownictwa Kancelarii oraz jej pracowników. Wzrost tych kosztów o prawie 30 % w stosunku do 1999 r. wynika „głównie ze wzrostu planowanych wyjazdów (...), w tym szczególnie do krajów pozaeuropejskich”⁹. Chociaż w całości wydatków na administrację państwową w Kancelarii Prezesa RM ta pozycja stanowi tylko 2,3 % warto może ustalić, czy w jej planowaniu zachowano niezbędną troskę o oszczędność publicznych środków.

3. Konkluzja

W świetle sformułowanych wyżej uwag można uznać, że w projekcie budżetu na 2000 rok w części 16 - Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - wymagałyby przez jego zatwierdzeniem dodatkowego wyjaśnienia i uargumentowania następujące kwestie :

- zbyt niski poziom zysku gospodarstwa pomocniczego i w konsekwencji zbyt niski poziom dochodów budżetowych z wpłaty z zysku tej jednostki,
- wysoki wzrost przeciętnej płacy w jednostkach centralnych administracji państwowej w Kancelarii, a w konsekwencji i wysoki wzrost wydatków osobowych w tym rozdziale,
- bardzo znaczny w porównaniu do 1999 r. procent wzrostu planowanych na rok 2000 wydatków na podróże zagraniczne.

⁹ Jak wyżej, s. 23.